

YLEISTEN KIRJASTOJEN VALTAKUNNALLINEN TEKOÄLYOSAAMISEN KEHITTÄMISHANKE

Anneli Haapaharju

22.4.2026

VALTAKUNNALLINEN
KEHITTÄMISTEHTÄVÄ

Hankesuunnitelma

- **Hankkeen toimeksiantaja:**
Opetus- ja kulttuuriministeriö
- **Hanketta koordinoi:**
Helsingin kaupunginkirjasto, Valtakunnallinen kehittämissyksikkö
- Erityisenä painopisteenä on generatiivisen tekoälyn hyödyntäminen kirjastojen arjessa, esimerkiksi:
 - ❖ kirjastotyössä
 - ❖ asiakaspalvelussa
 - ❖ viestinnässä
 - ❖ tiedonhankinnassa

Hankkeen tavoite

- Vahvistaa ja kehittää yleisten kirjastojen henkilöstön tekoälyosaamista
- Edistää vastuullisia ja eettisiä tekoälyn käyttötapoja
- Luoda käytännön toimintamalleja
- Tuetaan kirjastojen roolia medialukutaidon ja kriittisen tiedon käytön vahvistajina.
- Tukea tekoälyyn liittyvien palvelujen kehittämistä kansalaisille

Mitä hankkeessa on jo tehty

- Valtakunnallinen kysely kirjastojen tekoälyosaamisesta ja koulutustarpeista on toteutettu.
- Ohjausryhmä on perustettu ja ensimmäinen kokous on huhtikuussa.
- Hankkeessa on jo käynnistetty käytännön toimenpiteitä: webinaarisarja toteutetaan suomeksi ja ruotsiksi, ja lisäksi järjestämme säännöllisiä Alkahveja. Hanketta ja kyselyn tuloksia on esitelty useissa tilaisuuksissa.
- Olemme mukana TIEKEN Kestäviä tekoälytekoja työpaikoilla - hankkeessa. Lisäksi on käynnistetty yhteistyö OKM:n kanssa tekoälyn osaamislinjauksista ja kansallisesta viitekehuksesta, ja osallistumme heidän Tekoälymuutos 2036 -visiotyöpajoihin.

Valtakunnallinen tekoälyhanke

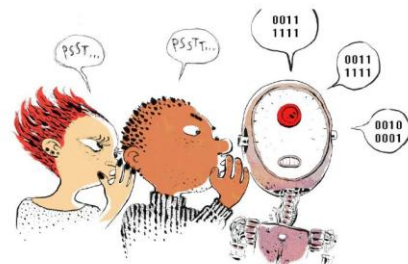
Tietoa hankkeesta, koulutukset ja ajankohtaiset.

[Tutustu hankkeeseen](#)

Hankkeelle on myös avattu omat verkkosivut:

<https://www.kirjastot.fi/valtakunnallinen-tekoalyhanke>

<https://www.biblioteken.fi/projekt/nationella-ai-projektet>

Tekoäly kysely kirjastoille

- Valtakunnallinen kysely kirjastojen tekoälyosaamisesta on toteutettu
- Kyselyyn vastasi 571 kirjastotyöntekijää eri puolilta Suomea.
- Kysely tuotti keskeiset havainnot osaamisesta, näkemyseroista ja koulutustarpeista.
- Tuloksia hyödynnetään kirjastojen osaamisen kehittämisen ja koulutusten suunnittelun tukena.

Miksi kysely oli tärkeää

- Tekoäly on nopeasti tullut osaksi monien työpaikkojen arkea.
- Kysely antaa ensimmäisen laajan tilannekuvan kirjastojen tekoälyosaamisesta.
- Kirjastoissa tekoälyn käyttö näkyy erityisesti viestinnässä, tekstityössä ja tiedonhaussa.
- Samaan aikaan kirjastokentällä on paljon kysymyksiä eettisyydestä ja luotettavuudesta.

Kyselyn keskeiset havainnot

- Osa henkilöstöstä käyttää tekoälyä aktiivisesti työssään.
- Osa kokeilee sitä satunnaisesti tai vain yksityisesti.
- Ruotsinkielisissä vastauksissa korostui usein tekoälyn käytännöllinen hyöty ja kiinnostus erilaisiin työkaluihin sekä käännökset ja tekstien muokkaus mainittiin usein.
- Suomenkielisissä vastauksissa korostui enemmän kriittinen keskustelu sekä erityisesti ympäristövaikutukset ja eettisyys nousivat esiin.

Suurimmat huolet tekoälyn käytössä

- Luotettavuus nousi keskeisimmäksi huolenaiheeksi.
- Myös tietosuoja ja tietoturva huolestuttavat monia vastaajia
- Ympäristövaikutukset ja eettisyys nousivat esiin useissa vastauksissa.
- Lisäksi henkilöstön osaamisessa on suuria eroja, ja tarve yhteiselle keskustelulle tekoälyn käytöstä kirjastotyössä korostuu.

Missä kirjastot ovat tekoälyn kanssa nyt?

- 32 % ei käytä
 - 30 % kokeillut
 - 27 % käyttää satunnaisesti
 - 11 % käyttää hyvin aktiivisesti
 - 51 % osaa käyttää joitakin työkaluja
-
- Tekoäly on jo arjessa, mutta käyttö on epätasaista
 - Suurin osa on vasta perustasolla
 - Käyttö painottuu kevyisiin tehtäviin
 - Samalla epävarmuus ja kriittisyys ovat vahvoja

Tekoäly nähdään silti väistämättömänä

- Monet vastaajat näkevät tekoälyn jo osana työelämän arkea ja tämä luo paineen kehittää henkilöstön osaamista.
- Kyselyssä näkyy, että tekoäly on jo tullut kirjastojen arkeen, mutta kunnissa ei vielä ole kaikkialla selkeitä linjauksia sen käytöstä.
- Kirjaston rooli ei ole vain käyttää tekoälyä, vaan myös tukea kriittistä ajattelua, vahvistaa medialukutaitoa ja auttaa asiakkaita arvioimaan tekoälyn tuottamaa tietoa.

Missä tekoälyä käytetään

- Tekstien ideointi ja muokkaus.
- Käännökset ja monikielinen viestintä.
- Viestintä ja markkinointi.
- Pitkien tekstien tiivistäminen ja tiedonhaun tukeminen.

Mitä koulutuksilta toivotaan

- Kirjastot toivovat erityisesti käytännönläheistä koulutusta ja esimerkkejä arjen työstä.
- Konkreettisia työkaluja ja ohjeita.
- Opastusta promptien kirjoittamiseen ja eri työkalujen käyttöön.
- Itseopiskelumateriaalit ja Liboppi-kurssi
- AI-kahvit ja webinaarit.
- Työpajat ja mahdollisuus kokeilla työkaluja käytännössä.
- Vertaisoppiminen ja oppimispiirit

Havaintoja muista toiveista

- Monet vastaajat toivoivat yhteistä keskustelua työpaikoilla.
- Tekoälyä pitäisi käsitellä kaikissa kirjastoissa strategisemmin.
- Esihenkilöiden rooli osaamisen tukemisessa on tärkeä.
- Ilman yhteistä näkemystä käyttöönotto jää helposti yksittäisiksi kokeiluiksi.

Tekoäly ei ratkaise, vaan se auttaa ja muuttaa

- Tekoäly ei ratkaise kirjastojen työtä meidän puolesta, mutta se muuttaa sitä ja itse asiassa auttaa jo nyt monissa ihan arjen tehtävissä, välillä jopa enemmän kuin aluksi ajattelisi.
- Ja siksi me tarvitsemme kolme asiaa:
 - perustaidot kaikille
 - käytännön tavat käyttää tekoälyä työssä
 - ymmärryksen siitä, mitä tämä tarkoittaa kirjastoille
- Tarvitsemme nyt ennen kaikkea osaamista, keskustelua ja yhteisen suunnan.

Kevään ja syksyn 2026 koulutuksia

Webinaarisarjat ovat käynnissä suomeksi ja ruotsiksi, ja ne käsittelevät tekoälyn perusteita, soveltamista sekä ajankohtaisia ilmiöitä kirjastokentässä. Tallenteet ovat katsottavissa Kirjastokaistalla.

- **Tekoäly kirjastoissa – ymmärryksestä käytännön osaamiseen**
27.4. Tekoäly ja informaatioympäristö
5.5. Generatiivinen tekoäly tiedonhaussa
Syksyllä: työkalut, vastuullisuus ja tekoälyn mahdollisuudet kirjastotyössä
- **AI i bibliotek – från grundförståelse till strategisk utveckling**
15.4.2026 kl. 13.00–14.00 AI-litteracitet
Syksyllä: AI-työkalut ja niiden käyttö sekä tekoälyn strateginen hyödyntäminen ja tulevaisuuden kirjaston näkymät

AI-kahvit:

15.4. klo 10–11 Mitä tekoäly tekee ajattelulle ja lukutaidolle?

24.4. kl. 9–10 AI som stöd i bibliotekens vardag

28.4. klo 14–15 Tekoäly tekstityön ja käännösten tukena

12.5. klo 9–10 Copilot Chat kirjastotyön tukena

26.5. klo 9–10 Tekoälyn ympäristövaikutukset

1.6. klo 14-15 Tekoäly arjessa ja matkalla – miten se muuttaa tiedon löytämistä?

25.8. klo 9–10 Näin rakennat oman tekoälyagentin

3.9. klo 9–10 Tekoäly, työ ja hyvinvointi

September: Bibliotekens roll i AI-eran

AI-studiecirkel för bibliotek (hösten 2026)

Fyra träffar via Teams (augusti–november) med fokus på AI:s påverkan på bibliotek och samhälle. Teman: hållbar utveckling, AI i bibliotekets vardag, AI och information (källkritik) samt AI och interaktion.

Suunnitteilla myös

- Työpajoja ja koulutuspäiviä tekoälyn käytännön soveltamisesta
- Kyselyn tuloksille ja itseopiskelua tukeville materiaaleille omat alisivut hankkeen sivuille
- Oppimateriaaleja ja ohjeistuksia henkilöstölle ja asiakkaille, koottuna ns. AI-pelikirjaksi
- Liboppi-kurssikokonaisuus, esim. jatkokurssi jo olevalle sekä kaksikielinen
- Mahdollinen tekoälyn harjoittelu- ja oppimisympäristö turvalliseen kokeiluun
- Mahdollinen valtakunnallinen seminaari hankkeen tuloksista ja hyvistä käytännöistä (hybridi)

”Tekoäly ei korvaa kirjastoammattilaisia, mutta tekoälyä osaava kirjastoammattilainen voi tehdä työnsä tehokkaammin ja auttaa asiakkaita uudella tavalla.”

KIITOS!

